DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

16. december 1999 *

I sag C-74/98,

angående en anmodning, som Østre Landsret (Danmark) i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

DAT-SCHAUB amba

mod

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 17, stk. 2, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 3665/87 af 27. november 1987 om fælles gennemførelsesbestemmelser for eksportrestitutioner for landbrugsprodukter (EFT L 351, s. 1),

* Processprog: dansk.

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, L. Sevón (refererende dommer), og dommerne P. Jann og M. Wathelet,

generaladvokat: J. Mischo
justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— DAT-SCHAUB amba ved advokat A. Fischer, København

— Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri ved advokat K. Hagel-Sørensen og advokat B. Moll Sørensen, København

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent H.P. Hartvig, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 6. maj 1999 er afgivet mundtlige indlæg af DAT-SCHAUB amba, af Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og af Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 3. juni 1999,

afsagt følgende

Dom

1 Ved beslutning af 12. marts 1998, indgået til Domstolen den 17. marts 1998, har Østre Landsret i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 17, stk. 2, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 3665/87 af 27. november 1987 om fælles gennemførelsesbestemmelser for eksportrestitutioner for landbrugsprodukter (EFT L 351, s. 1).

2 Dette spørgsmål er blevet rejst under en sag, der verserer mellem DAT-SCHAUB amba (herefter »DAT-SCHAUB«) og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (herefter »ministeriet«), og som vedrører ministeriets afslag på at tildele DAT-SCHAUB eksportrestitution for oksekød, der var bestemt til eksport til De Forenede Arabiske Emirater, og som efter at være blevet forarbejdet dér, uden at toldformaliteterne for overgang til frit forbrug forinden var afsluttet, blev eksporteret til andre deltagerlande i charteret for Samarbejdsrådet for De Arabiske Golfstater (herefter »GCC-landene«).

Fællesskabsbestemmelserne

3 Forordning nr. 3665/87 fastsætter de fælles gennemførelsesbestemmelser for eksportrestitutioner, der navnlig er reguleret i Rådets forordning (EØF) nr. 805/68 af 27. juni 1968 om den fælles markedsordning for oksekød (EFT 1968 I, s. 179).

4 Artikel 3, stk. 5, første afsnit, litra a), i forordning nr. 3665/87 bestemmer, at for at der kan ydes en restitution, skal det dokument, der anvendes ved udførslen, bl.a. indeholde en varebeskrivelse i overensstemmelse med restitutionsnomenklaturen.

5 Ifølge den nævnte forordnings artikel 5, stk. 1, er det under visse omstændigheder, der er opregnet i bestemmelsen, ud over betingelsen om, at produktet skal have forladt Fællesskabets toldområde, en betingelse for udbetalingen af restitutionen, uanset om den er differentieret eller udifferentieret, at produktet, medmindre det er gået til grunde under transporten som følge af force majeure, er indført til et tredjeland, og i givet fald til et bestemt tredjeland senest tolv måneder efter antagelsen af udførselsangivelsen.

6 Artikel 16, 17 og 18 i samme forordning — som ændret ved Kommissionens forordning (EØF) nr. 354/90 af 9. februar 1990 om ændring af forordning nr. 3665/87 for så vidt angår beviser for, at landbrugsprodukter, for hvilke der ydes differentieret restitution, er ankommet til destinationen i tredjelande (EFT L 38, s. 34) — fastsætter supplerende betingelser for produkter, for hvilke restitutionssatsen er differentieret efter destinationen, bl.a. vedrørende beviset for, at toldformaliteterne for overgang til frit forbrug i tredjelandet er afsluttet.

7 Artikel 17 i forordning nr. 3665/87 bestemmer vedrørende udbetalingen af restitutionen:

»1. Produktet skal være blevet indført i uforandret stand til det tredjeland eller til et af de tredjelande, for hvilke der er fastsat restitution, senest tolv måneder efter antagelse af udførselsangivelsen; fristen kan dog forlænges på de i artikel 47 fastsatte betingelser.

2. Produkter betragtes som indført i uforandret stand, hvis det fremgår, at der ikke på nogen måde er sket en forarbejdning af dem.

Dog:

...

— anses et produkt som indført i uforandret stand, hvis det er forarbejdet inden indførslen, når forarbejdningen har fundet sted i det tredjeland, hvor alle de produkter, der er resultatet af denne forarbejdning, er blevet indført.

3. Produktet betragtes som værende indført, når toldformaliteterne for overgang til frit forbrug i tredjelandet er afsluttet.«

8 Bestemmelsen af de produkter, for hvilke der ydes restitution, og af beløbene for restitutionen fremgår, for så vidt angår hovedsagen, af Kommissionens forordning (EØF) nr. 2253/90 af 31. juli 1990 og af Kommissionens forordning (EØF) nr. 656/91 af 19. marts 1991 om fastsættelse af eksportrestitutionerne inden for oksekødssektoren og om ændring af forordning (EØF) nr. 3846/87 om fastsættelse af nomenklaturen over eksportrestitutioner for landbrugsprodukter (henholdsvis EFT L 203, s. 63, og L 73, s. 9).

9 Bilag I til disse forordninger angiver produktkode, bestemmelse og restitutionsbeløb. I henhold til fodnote 7 til disse bilag angives udførslernes bestemmelse ved hjælp af en nummerkode, hvor bestemmelse 02 omfatter »tredjelande i Nordafrika, Nær- og Mellemøsten, tredjelande i Vest-, Central- og Østafrika samt den sydlige del af Afrika, med undtagelse af Libanon, Cypern, Botswana, Kenya, Madagaskar, Swaziland, Zimbabwe og Namibia«. Det bemærkes i denne

forbindelse, at tredjelandene er dem, som er angivet i Kommissionens forordning (EØF) nr. 420/90 af 19. februar 1990 og Kommissionens forordning (EØF) nr. 91/91 af 15. januar 1991 om Den Statistiske Landefortegnelse for Fællesskabets Udenrigshandel og for Samhandelen mellem dets Medlemsstater (henholdsvis EFT L 44, s. 15, og L 11, s. 5). I disse forordninger angives hvert af GCC-landene individuelt.

10 Den 30. juni 1993 vedtog Kommissionen en beslutning om en eksportrestitution for oksekød eksporteret til De Forenede Arabiske Emirater med henblik på forarbejdning (forordning (EØF) nr. 3665/87) (K(93) 1723 endelig udg., herefter »beslutningen«). Det bestemmes i beslutningens artikel 1, stk. 1:

»Der kan ydes eksportrestitutioner ved udførsel til De Forenede Arabiske Emirater af oksekød, som dér forarbejdes til kødprodukter under en procedure for aktiv forædling, hvorefter produkterne udføres til andre medlemmer af GCC.«

11 Beslutningen gælder i henhold til sin artikel 2 kun for udførsler, for hvilke udførselsangivelserne er blevet antaget i perioden fra datoen for beslutningens meddelelse og indtil den 31. december 1994.

12 Samarbejdsaftalen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab på den ene side og deltagerlandene i charteret for Samarbejdsrådet for De Arabiske Golfstater (De Forenede Arabiske Emirater, Staten Bahrain, Kongeriget Saudi-Arabien, Sultanatet Oman, Staten Qatar og Staten Kuwait) på den anden side,

som på Fællesskabets vegne er godkendt ved Rådets afgørelse 89/147/EØF af 20. februar 1989 (EFT L 54, s. 1, herefter »samarbejdsaftalen«), bestemmer i artikel 11:

»1. På handelsområdet har denne aftale til formål at fremme udvikling og differentiering af samhandelen mellem de kontraherende parter i størst muligt omfang, blandt andet ved undersøgelse af midler og veje til fjernelse af handelsskranker, som begrænser adgangen for hver kontraherende parts produkter til den anden kontraherende parts marked.

2. De kontraherende parter indleder drøftelser om forhandling af en aftale med det formål at udvide samhandelen i overensstemmelse med den fælles erklæring, der er knyttet til denne aftale.

3. Indtil den i stk. 2 omhandlede handelsaftale kan indgås, indrømmer de kontraherende parter hinanden mestbegunstigelsesbehandling.«

13 Endvidere bestemmes det i samarbejdsaftalens artikel 19:

»Inden for de områder, der er omfattet af aftalen, og med forbehold af dennes bestemmelser:

...

— må de ordninger, som Fællesskabet anvender over for GCC-landene, ikke føre til nogen form for forskelsbehandling af disse lande, deres statsborgere eller deres selskaber og firmaer.«

Hovedsagen

14 Det fremgår af forelæggelsesbeslutningen, at DAT-SCHAUB mellem den 8. november 1990 og den 20. december 1992 eksporterede frosset, udbenet oksekød fra Danmark, som ifølge udførselsangivelserne var bestemt for De Forenede Arabiske Emirater, og modtog restitutioner herfor. Varen blev forarbejdet i frizonen Jebel Ali, der er beliggende i Emiratet Dubai, men uden at toldformaliteterne for overgang til frit forbrug forinden var afsluttet. De produkter, der var resultatet af denne forarbejdning, blev derefter for en dels vedkommende eksporteret til andre GCC-lande med henblik på at blive solgt dér.

15 Da de danske myndigheder var af den opfattelse, at der for denne vare, som var blevet genudført til andre lande end De Forenede Arabiske Emirater — som var nævnt i udførselsangivelserne — ikke kunne ydes de restitutioner, som DAT-SCHAUB havde modtaget, tilbagesøgte de disse for et beløb af 9 898 936,75 DKK ved modregning af de udbetalte restitutionsbeløb i de garantier, der var stillet med henblik på at opnå de nævnte restitutioner.

16 DAT-SCHAUB anlagde sag mod ministeriet ved Østre Landsret med påstand om tilbagebetaling af det beløb, som således var tilbagesøgt af ministeriet, og landsretten har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal begrebet 'tredjeland' i artikel 17, stk. 2, andet led, i forordning nr. 3665/87 om fælles gennemførelsesbestemmelser for eksportrestitutioner for landbrugsprodukter, under hensyn til Samarbejdsaftalen mellem Det Europæiske Økono-

miske Fællesskab og charteret for Samarbejdsrådet for De Arabiske Golfstater, godkendt ved Rådets afgørelse 89/147 af 20. februar 1989, fortolkes således, at deltagerlandene i charteret betragtes som et og samme tredjeland med den virkning, at et produkt, der efter forarbejdning i frizonen Jebel Ali i De Forenede Arabiske Emirater indføres og overgår til frit forbrug i et andet af deltagerlandene i charteret, betragtes som indført i uforandret stand i henhold til forordningens artikel 17?«

Det præjudicielle spørgsmål

17 Med det præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt fastslået, om artikel 17, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 3665/87 skal fortolkes således, at GCC-landene, såfremt varerne forarbejdes, før toldformaliterne er afsluttet i et af landene, og derefter udføres til andre af disse lande, skal betragtes som et og samme tredjeland, hvor alle de produkter, der er resultatet af denne forarbejdning, er blevet indført.

18 Ifølge DAT-SCHAUB skal det præjudicielle spørgsmål besvares bekræftende, fordi der med begrebet »tredjeland«, der er indeholdt i artikel 17, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 3665/87, også henvises til et fællesskab af stater, som Det Europæiske Fællesskab har indgået en samarbejdsaftale med og fastsat ens restitutionssatser for.

19 En fortolkning, hvorefter restitutionen kun ydes for de varer, der er overgået til frit forbrug i det GCC-land, hvor forarbejdningen har fundet sted, er i strid med forbuddet mod forskelsbehandling i samarbejdsaftalens artikel 19 samt med proportionalitetsprincippet. For det første finder den samme restitutionssats anvendelse på alle disse lande, og for det andet skal artikel 17, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 3665/87 læses under hensyn til den videre

formulering af artikel 17, stk. 1, hvori det bestemmes: »Produktet skal være blevet indført i uforandret stand til det tredjeland eller til et af de tredjelande, for hvilke der er fastsat restitution...« Når beslutningen med henblik på opnåelse af restitutioner ligestillede GCC-landene indbyrdes, udtrykte den alene den eksisterende retstilstand, samtidig med at den blot afklarede visse spørgsmål, navnlig vedrørende de dokumenter, der skulle fremlægges.

20 DAT-SCHAUB har endelig påberåbt sig virksomhedens gode tro med hensyn til fortolkningen af artikel 17, stk. 2, i forordning nr. 3665/87.

21 Ministeriet og Kommissionen er derimod af den opfattelse, at denne bestemmelse skal fortolkes således, at der kun er ret til restitutioner, i det omfang produkterne er blevet indført til og overgået til frit forbrug i det land, hvori de er blevet forarbejdet. Den nævnte bestemmelses ordlyd, som er klar, idet den anvender udtrykket »det tredjeland« i ental, kan navnlig ikke læses således, at den omfatter en hel gruppe af tredjelande.

22 Ministeriet har i denne forbindelse henvist til sjette betragtning til Kommissionens forordning (EØF) nr. 568/85 af 4. marts 1985 om tiende ændring af forordning (EØF) nr. 2730/79 om fælles gennemførelsesbestemmelser for eksportrestitutioner for landbrugsprodukter (EFT L 65, s. 5), som er oprindelsen til den tilsvarende bestemmelse i artikel 17, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 3665/87. Det anføres i den nævnte betragtning, at »... forarbejdes et produkt imidlertid i det indførende tredjeland, inden det overgår til frit forbrug, anses det som indført i uforandret stand, når det godtgøres, at forarbejdningen har fundet sted i det tredjeland, hvor alle de produkter, som denne forarbejdning resulterer i, er overgået til frit forbrug«.

23 Det er endvidere gjort gældende af ministeriet og af Kommissionen — for sidstnævntes vedkommende subsidiært, idet den har anført, at den forelæggende ret ikke har forelagt Domstolen et spørgsmål herom — at anvendelsen af proportionalitetsprincippet ikke nødvendigvis indebærer, at GCC-landene skal sidestilles med et enkelt tredjeland, eftersom kravet om indførsel i uforandret

stand i det angivne bestemmelsesland skal gøre det lettere at kontrollere varernes bevægelser, navnlig at de faktisk overgår til frit forbrug i det land, restitutionen er fastsat for. Det er uden betydning for dette kontrolhensyn, at restitutionssatsen er den samme for andre lande, som produkterne er blevet genudført til. I øvrigt er satsen ikke særlig for GCC-landene, men gælder også for en række andre tredjelande.

24 For så vidt angår samarbejdsaftalen har ministeriet og Kommissionen anført, at den kun er en rammeaftale, der opstiller en række målsætninger og principper, men hvorved det er forudsat, at der senere indgås en egentlig handelsaftale, og den kan af denne grund ikke have direkte virkning. Når artikel 17, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 3665/87 anvendes efter sin ordlyd på hvert af GCC-landene, medfører dette under alle omstændigheder ikke nogen forskelsbehandling af disse lande i samarbejdsaftalens artikel 19's forstand.

25 Med hensyn til beslutningen har ministeriet og Kommissionen gjort gældende, at den indfører en tidsbegrænset undtagelse fra den nævnte bestemmelse i forordning nr. 3665/87 og ikke har til formål at løse problemer vedrørende dokumentationskrav.

26 Det bemærkes, at ifølge forordning nr. 805/68 skal ordningen, hvorefter der ved eksport af oksekød til tredjelande ydes restitutioner, der dækker forskellen mellem priserne på verdensmarkedet og priserne inden for Fællesskabet, sikre Fællesskabets deltagelse i den internationale handel med oksekød.

27 Det bemærkes endvidere, at ifølge fast retspraksis har systemet med differentierede eksportrestitutioner til formål at åbne eller fastholde markederne i de pågældende lande for udførsler fra EF; differentieringen af restitutionsbeløbet skyldes hensynet til de særlige forhold på hvert enkelt af de importmarkeder, hvor Fællesskabet ønsker at spille en rolle (jf. dom af 11.7.1984, sag 89/83, Dimex,

Sml. s. 2815, præmis 8, og af 28.3.1996, sag C-299/94, Anglo Irish Beef Processors International m.fl., Sml. I, s. 1925, præmis 21).

28 Når henses til dette formål med ordningen for differentierede restitutioner er det væsentligt, at de produkter, der støttes af udbetaling af en restitution, faktisk når frem til bestemmelsesstedets marked for at blive forhandlet dér (jf. dommen i sagen Anglo Irish Beef Processors International m.fl., præmis 28).

29 Det fremgår af bestemmelserne i forordning nr. 3665/87, at for så vidt angår differentierede restitutioner er udbetaling af restitutioner således betinget af, at produktet er indført til et tredjeland, og at formaliteterne for overgang til frit forbrug er afsluttet (jf. dom af 29.9.1998, sag C-263/97, First City Trading m.fl., Sml. I, s. 5537, præmis 27).

30 Den omstændighed, at produktet er blevet reeksporteret, før det er bragt i frit forbrug i bestemmelseslandet, udelukker følgelig, at det med henblik på udbetaling af den differentierede restitution kan anses for at være indført i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 5, stk. 1, i forordning nr. 3665/87 (jf. Dimex-dommen, præmis 17, og dommen i sagen Anglo Irish Beef Processors International m.fl., præmis 23).

31 Hvad for det første angår DAT-SCHAUB's anbringende om, at GCC-landene skal betragtes som et og samme tredjeland ved anvendelsen af artikel 17, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 3665/87 bemærkes indledningsvis, at denne bestemmelses ordlyd er klar og utvetydig, idet den i ental henviser til »det tredjeland, hvor alle ... produkter ... er blevet indført« som angivelse af det sted, hvor en eventuel forudgående forarbejdning kan finde sted, uden at dette fører til fortabelse af retten til restitution.

32 Denne konstatering modsiges ikke af ordlyden af artikel 17, stk. 1, i forordning nr. 3665/87, som taler om »tredjelande« og således anvender flertal ved angivelsen af det sted, hvor produktet skal være blevet indført i uforandret stand. Denne sidstnævnte bestemmelse vedrører nemlig indførsel i uforandret stand, hvor der ikke har fundet forarbejdning sted, og omfatter andre landbrugsprodukter, for hvilke der ved udførsel kan betales restitutioner, som ikke er differentieret efter land, men på grundlag af zoner, der omfatter flere bestemmelseslande. Derimod udelukker samme bestemmelses stk. 2 af kontrolhensyn bevidst enhver genudførsel efter forarbejdning. Der er følgelig ingen modsigelse i affattelsen af de to første stykker i artikel 17 i forordning nr. 3665/87.

33 Det bemærkes for det andet, at det fremgår af artikel 3, stk. 5, første afsnit, litra a), i forordning nr. 3665/87, sammenholdt med bilag I til forordning nr. 2253/90 og nr. 656/91, at en erhvervsdrivende, der ansøger om en eksportrestitution for oksekød, skal angive hvert enkelt bestemmelsesland individuelt i sin udførselsangivelse i overensstemmelse med landenomenklaturen i bilaget til forordning nr. 420/90. Det bemærkes herved, at nomenklaturen ikke indeholder en kollektiv enhed som f.eks. »GCC-landene«. Den indeholder derimod en selvstændig angivelse af hvert af GCC-landene, som dermed som sådanne må anerkendes som særskilte bestemmelseslande med henblik på eksportrestitutioner.

34 Hvad endelig angår DAT-SCHAUB's anbringende vedrørende samarbejdsaftalens artikel 19, er det tilstrækkeligt at bemærke, at artikel 17, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 3665/87 finder anvendelse uden forskel på hvert af GCC-landene og ikke medfører nogen forskelsbehandling mellem disse.

35 Hvad for det andet angår spørgsmålet om nævnte bestemmelses overensstemmelse med proportionalitetsprincippet bemærkes, at en effektiv kontrol er nødvendig, for at restitutionssystemet kan fungere, idet det kun er muligt at udbetale restitutionerne, hvis der kan ske en korrekt identifikation af varen (jf. dom af 12.12.1985, sag 276/84, Metelmann, Sml. s. 4057, præmis 11).

36 I denne dom fastslog Domstolen vedrørende reemballering af en vare i andre enheder, at proportionalitetsprincippet ikke er til hinder for, at enhver ændring af varens ydre kendetegn findes at medføre restitutionens bortfald, når ændringen kan gøre toldkontrollen vanskeligere og derved påvirke restitutionssystemets funktion (Metelmann-dommen, præmis 13).

37 Af tilsvarende grunde vedrørende hensynet til, at toldkontrollen ikke gøres vanskeligere, må det fastslås, at artikel 17, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 3665/87 ikke er i strid med proportionalitetsprincippet.

38 Hvad for det tredje angår beslutningen er det ubestridt, at den ifølge selve ordlyden af artikel 2 kun gælder for udførsler, for hvilke udførselsangivelserne er blevet antaget i perioden fra datoen for dens meddelelse og indtil den 31. december 1994, dvs. en periode, der ligger efter den periode, hvorunder hovedsagens faktiske omstændigheder fandt sted. Følgelig kan beslutningen, der ikke har tilbagevirkende gyldighed, ikke finde anvendelse på disse.

39 DAT-SCHAUB's anbringende om, at den nævnte beslutning blot indeholder en udtrykkelig bekræftelse af en allerede gældende fortolkning af artikel 17, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 3665/87, modsiges af beslutningens egen ordlyd.

40 Det bemærkes således, at som det anføres i beslutningens anden betragtning, udelukkede den ovennævnte bestemmelse, at et EF-produkt, der i et bestemmelsestredjeland blev forarbejdet under en procedure for aktiv forædling, siden kunne udføres til et andet tredjeland og dermed give ret til udbetaling af eksportrestitutioner.

41 Eftersom denne situation kunne medføre, at EF-produkter mistede markeder, samt efter anmodning fra Kongeriget Danmark, jf. beslutningens ottende betragtning, blev det besluttet for en bestemt periode at tillade genudførsel af forarbejdede produkter til andre GCC-lande og herved yde de restitutioner, der er fastsat for et af dem, De Forenede Arabiske Emirater, som er det bestemmelsesland, der nævnes i udførselsangivelsen.

42 Det fremgår herefter såvel af beslutningens ordlyd som af dens formål, at den er en tidsbegrænset undtagelse til artikel 17, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 3665/87. Beslutningen har derfor ikke den rækkevidde, som DAT-SCHAUB tillægger den, nemlig at bekræfte en allerede bestående situation, som fulgte af anvendelsen af nævnte bestemmelse.

43 DAT-SCHAUB har endelig gjort gældende, at en almindelig erhvervsdrivende i god tro måtte opfatte den ovennævnte bestemmelse således, at den gav mulighed for genudførsel til andre GCC-lande fra et af dem, eftersom de restitutionssatser, der gælder for alle disse lande, er de samme.

44 Hertil skal blot bemærkes, at det, således som det er fastslået i denne doms præmis 31 og 32, tilstrækkelig klart fremgår af ordlyden af artikel 17, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 3665/87, at den skal forstås således, at den kun omfatter forarbejdning, der har fundet sted i det samme land, hvor de produkter, der er resultatet af denne forarbejdning, derefter er overgået til frit forbrug. De erhvervsdrivende kunne følgelig ikke støtte nogen berettiget forventning om en videre fortolkning af denne bestemmelse på dennes egen ordlyd.

45 Under hensyn til alt det ovenfor anførte skal det præjudicielle spørgsmål besvares med, at artikel 17, stk. 2, andet afsnit, andet led, i forordning nr. 3665/87 skal fortolkes således, at GCC-landene, såfremt varerne forarbejdes, før toldformaliteterne er afsluttet i et af landene, og derefter udføres til andre af disse lande,

ikke skal betragtes som et og samme tredjeland, hvor alle de produkter, der er resultatet af denne forarbejdning, er blevet indført.

Sagens omkostninger

46 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Østre Landsret ved beslutning af 12. marts 1998, for ret:

Artikel 17, stk. 2, andet afsnit, andet led, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 3665/87 af 27. november 1987 om fælles gennemførelsesbestemmelser for eksportrestitutioner for landbrugsprodukter skal fortolkes således, at deltager-

landene i charteret for Samarbejdsrådet for De Arabiske Golfstater, såfremt varerne forarbejdes, før toldformaliteterne er afsluttet i et af landene, og derefter udføres til andre af disse lande, ikke skal betragtes som et og samme tredjeland, hvor alle de produkter, der er resultatet af denne forarbejdning, er blevet indført.

Sevón Jann Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 16. december 1999.

R. Grass

Justitssekretær

L. Sevón

Formand for Første Afdeling